

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Ontheffing Soortenbescherming	Datum	22 september 2023
Zaaknummer	Z2023-00000244	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D2023-00010913	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	7 februari 2023	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	1. Voorschriften 2. Voorgeschreven maatregelen 3. Locatie plangebied 4. Locaties aangetroffen verblijfplaatsen		

Tauw B.V. heeft namens Amersfoort Eemklooster Community B.V. een aanvraag ingediend voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten aan de gebouwdelen D en E van het O.L.V. ter Eemklooster aan de Daam Fockemalaan 22 in Amersfoort (hierna: plangebied) en heeft zaaknummer Z2023-00000244.

1. Besluit

We hebben op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 besloten:

- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, het opzettelijk verstoren, en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis.
- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, tweede lid van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de gewone grootoorvleermuis.

We verlenen de ontheffing voor de periode van verzenddatum van dit besluit tot en met 1 juni 2026.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de renovatie van gebouwdelen D en E van het Eemklooster. Er vinden interne verbouwwerkzaamheden plaats om de gebouwdelen in verschillende woningen op te delen. De gevels worden bij de renovatie aan de binnenzijde geïsoleerd en de daken worden aan de buitenzijde geïsoleerd. De locatie van het plangebied is opgenomen in bijlage 3 van deze beschikking.

- U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, tweede lid van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

U vraagt ontheffing voor de periode van 1 juni 2023 tot en met 1 juni 2026.

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 31 maart 2023, op 28 juli 2023, op 25 augustus 2023 en op 15 september 2023 heeft u de aanvraag aangevuld.

2.3 Toetsingskader

De laatvlieger, de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis zijn beschermd op grond van artikel 3.5, van de Wet natuurbescherming.

2.4 Toetsing ontheffingsvoorwaarden

We kunnen de ontheffing voor de Wet natuurbescherming alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- b. er is een geldig wettelijk belang (belangenafweging);
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de laatvlieger, de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Alternatievenafweging

Omschrijving van de alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

De werkzaamheden worden uitgevoerd om het voormalig klooster een nieuwe bestemming te geven. De werkzaamheden zijn daarom locatie gebonden.

Werkwijze renovatie

Het pand is een rijksmonument. Het dak wordt van buitenaf geïsoleerd. Het is om meerdere redenen niet mogelijk om het dak van binnenuit te isoleren: "Vanuit de erfgoed- en monumentencommissie(s) is het van groot belang dat de houten dakspanten aan de binnenkant zichtbaar blijven. [...] Van binnenuit isoleren wordt daarnaast afgeraden vanuit bouw fysieke en duurzaamheidstechnische overwegingen. Isolatie van binnenuit brengt namelijk een reëel risico op lekkages en daaraan gerelateerde houtrot met zich mee. Isolatie van binnenuit veroorzaakt daarnaast energieverlies. Dat zorgt ervoor dat één van de doelen van de renovatie (duurzaamheid) in mindere mate behaald wordt." De huidige verblijfplaatsen worden goed gecompenseerd, waardoor de nadelige effecten van de werkzaamheden op de beschermde soorten geminimaliseerd worden.

Werkwijze bij het ongeschikt maken

De verblijfplaatsen worden in de minst kwetsbare periode ongeschikt gemaakt. De verblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt door het creëren van tocht. Normaliter worden exclusion flaps gebruikt om een gebouw voor vleermuizen ontoegankelijk te maken. Bij het Eemklooster zijn echter, naast de daadwerkelijke invliegopeningen, nog heel veel andere kieren en gaten in het dak. Omdat er zoveel andere kieren en gaten in het dak zitten, is het praktisch gezien vrijwel onmogelijk om alle potentiële invliegopeningen af te sluiten met exclusion flaps. Daarom zijn andere methoden overwogen om het dak ongeschikt te maken voor vleermuizen. Er is gekozen om vleermuizen door middel van tocht te verjagen. Die tocht wordt gecreëerd door het plaatsen van ventilatoren die aangesloten worden op stoffen buizen, zodat de ventilatoren lucht onder de dakpannen blazen. Waar nodig wordt het aantal ventilatoren verhoogd, zodat er geen beschutte plekken ontstaan waar vleermuizen naartoe kunnen kruipen. Om het doden van vleermuizen te voorkomen wordt deze methode aangevuld met het handmatig en langzaam verwijderen van de dakpannen tijdens de werkzaamheden.

Het ongeschikt maken vindt plaats onder begeleiding van een ecooloog. Er wordt door meerdere vleermuisdeskundigen op geschikte wijze gecontroleerd of de gebouwdelen na het ongeschikt maken nog gebruikt worden door vleermuizen. Er is daarom geen andere werkwijze die minder effect heeft op de beschermde soorten en waarbij de doelstellingen van het project worden behaald.

Inrichting

Tijdelijke voorzieningen

Laatvlieger

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, zodat niet alle verblijfplaatsen gelijktijdig ongeschikt zijn. Winterverblijfplaatsen van vleermuizen zijn in deze gebouwdelen uitgesloten, doordat de spouwen niet toegankelijk zijn en de verblijfplaatsen onder het dak te koud worden, doordat de zolders niet door mensen gebruikt worden. De huidige verblijfplaatsen van laatvlieger in gebouwdeel D worden voor de winterperiode ongeschikt gemaakt en de alternatieve permanente verblijfplaatsen worden voor de actieve periode gerealiseerd. Gebouwdeel E wordt in de

daarop volgende winter gerenoveerd, waarbij de permanente voorzieningen in gebouwdeel E ook voor aanvang van de actieve periode gerealiseerd zijn. Laatvlieger wordt zelden aangetroffen in kasten, waardoor het gebruik van tijdelijke voorzieningen niet effectief is. Door het toepassen van deze gefaseerde werkwijze hoeven er geen tijdelijke voorzieningen voor de laatvlieger te worden ingezet. De gekozen werkwijze is daarom het beste alternatief voor de beschermde soorten, waarbij ook de doelstellingen van het project bereikt worden.

Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis

Er zijn voldoende en geschikte tijdelijke kasten op geschikte locaties opgehangen voor de gewone dwergvleermuis.

Voor de gewone grootoorvleermuis zijn geschikte tijdelijke voorzieningen opgehangen om de periode waarin de huidige verblijfplaats verstoord wordt te overbruggen. De tijdelijke kasten zijn op geschikte locaties opgehangen.

Permanente voorzieningen

Laatvlieger en gewone dwergvleermuis

Voor de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis wordt de volledige dakconstructie opnieuw toegankelijk gemaakt. De dakpannen worden (deels) hergebruikt. De isolatielaag wordt afgedekt om te voorkomen dat vleermuizen verstrikt raken in het isolatiemateriaal. Als invliegopeningen naar de ruimte onder de dakbedekking worden er naast spleetvormige kieren voor de gewone dwergvleermuis ook openingen specifiek voor laatvlieger gemaakt of gehandhaafd bij schoorstenen, dakkapellen en tussen de gevel en dakrand. De te realiseren permanente voorziening en de gekozen invliegopeningen zijn vergelijkbaar aan de huidige verblijfplaatsen, waardoor er geen beter alternatief is voor de beschermde soorten en de doelstellingen van het project ook worden behaald.

Gewone grootoorvleermuis

De huidige verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis wordt bij de werkzaamheden verstoord. Na de werkzaamheden komt deze verblijfplaats weer beschikbaar. Er worden daarom geen alternatieve permanente voorzieningen voor de gewone grootoorvleermuis gerealiseerd.

Conclusie alternatievenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat er geen redelijke alternatieven zijn waarbij er een minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt en de doelstellingen van het project worden bereikt. De verblijfplaatsen worden buiten de kwetsbare periode en, gezien de eigenschappen van het gebouw, op de meest kansrijke manier ongeschikt gemaakt. De controle van de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen wordt op de juiste wijze uitgevoerd. De permanente voorziening en de gekozen invliegopeningen zijn vergelijkbaar met de huidige verblijfplaatsen, waardoor er geen beter alternatief is voor de beschermde soorten om de huidige verblijfplaatsen te vervangen en de doelstellingen van het project ook worden behaald. De alternatievenafweging is voldoende onderbouwd. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

b) Belangenafweging

Aangedragen belangen

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

U heeft de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere

dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.”

Onderbouwing en beoordeling van belang ‘volksgezondheid’

U heeft aangegeven dat de herontwikkeling van het kloostercomplex nodig is vanuit de verduurzamingsopgave van het gebouw.

We hebben uw onderbouwing van dit belang beoordeeld. Uit uw onderbouwing blijkt dat er bij de renovatie van het kloostercomplex inderdaad sprake is van verduurzaming. Op dit moment is het historische gebouw voor ongeveer een derde deel in gebruik door 85 verschillende huurders. Na het volledige renovatieproject zal het grootste deel van het voormalige kloostercomplex in gebruik zijn, waarbij het volledige complex hoogwaardig is geïsoleerd. De transformatie van gebouwdeel E naar 17 stadswoningen wordt daarbij als eerste uitgevoerd. Deze stadswoningen worden gerealiseerd met energielabel A+++. Omdat het historische gebouw op dit moment niet geïsoleerd is, zal het energieverbruik afnemen, ondanks dat na de renovatie (bijna) het volledige pand in gebruik is.

In het Klimaatverdrag van Parijs hebben 195 landen afgesproken in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur beperkt te hebben tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord van 2013 en in het Klimaatakkoord van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen.

Het doel van het nationale Klimaatakkoord is in Nederland 49% minder broeikasgassen uit te stoten in 2030 in vergelijking met 1990. Om dit doel te bereiken, hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden in het nationale Klimaatakkoord maatregelen en afspraken vastgelegd. Om deze doelstelling te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van de bestaande gebouwen nodig. De geplande renovatie waarin energiebesparing en andere energieprestatie-verbeterende maatregelen meegenomen zijn, zorgen voor een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dit leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit. De verduurzaming van bestaande woningen is daarom in het belang van de volksgezondheid.

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege de volksgezondheid.

Onderbouwing en beoordeling van belang ‘groot openbaar belang’

U heeft aangegeven dat de herontwikkeling van het kloostercomplex nodig is om het rijksmonument voor de toekomst te behouden.

We hebben uw onderbouwing van dit belang beoordeeld. Uit uw onderbouwing blijkt dat er dankzij de renovatie van het kloostercomplex sprake is van het behoud van het rijksmonument. Het kloostercomplex ondergaat in de komende jaren een gefaseerde herontwikkeling. Met als doel om het kloostercomplex duurzaam in stand te kunnen houden en een nieuwe toekomst te geven.

Het Eemklooster is een rijksmonument dat gebouwd is in 1932-1933. Het Eemklooster bestaat uit het gebouwencomplex en het omliggende landschap. Het gehele Eemkloosterterrein behoort tot het rijksmonument. Op dit moment wordt ongeveer een derde deel van het klooster verhuurd aan 85 verschillende huurders, waaronder diverse maatschappelijke partijen. De activiteiten lopen uiteen van horeca, kinderopvang, bijzondere opleidingen, een erfgoedcluster, verschillende vormen van zorg en kleine bedrijvigheid. De kapel van het klooster wordt geprogrammeerd met culturele invullingen. Tijdens de renovatie wordt de woonfunctie toegevoegd, net zoals vroeger het geval was. In het Eemklooster kunnen toekomstige bewoners straks de volledige woon carrière doorlopen: via reguliere en sociale woningen tot en met woon-zorg. Dankzij de realisatie van woningen kan geïnvesteerd worden om de transformatie van het kloostergebouw en de duurzaamheidsopgaven te realiseren.

Door de renovatie wordt het monument verduurzaamd en kan het complex weer vrijwel volledig in gebruik zijn, waardoor het rijksmonument behouden blijft.

Conclusie belangenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege een wettelijk erkend belang, namelijk de belangen volksgezondheid en groot openbaar belang. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

c) Ecologische beoordeling

Uitgevoerd onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht of laten onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde soorten. U heeft ook onderzocht of laten onderzoeken welk effect de ruimtelijke ingreep heeft op de aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben we ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologisch onderzoek.

Onderzoekresultaten: aanwezige beschermde soorten

- **Laatvlieger**
De laatvlieger is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn zes zomerverblijfplaatsen vastgesteld onder de dakconstructie van de gebouwdelen D en E. Omdat de zolders van het Eemklooster niet in gebruik zijn, is er vrijwel geen warmtelekkage richting het dak, waardoor er nauwelijks warmte tussen de dakpannen en dakbeschot terechtkomt. De ruimtes onder de daken worden daarom in de winter te koud om als winterverblijfplaats te functioneren.
De invliegopeningen bevinden zich onder een dakpan dichtbij de nok, onder loodflappen bij de schoorsteen, onder de dakrand tussen gevel en dak en bij de ruimte tussen dak en dakkapel (vermoedelijk onder een loodflap). De locatie van de verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.
- **Gewone dwergvleermuis**
De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn negen zomerverblijfplaatsen en negen paarverblijfplaatsen vastgesteld in de gebouwdelen D en E. De invliegopeningen van de zomerverblijfplaatsen zijn aangetroffen onder het dak. De spouw van het Eemklooster is niet toegankelijk en er zijn geen sporen van de soort aangetroffen op de zolders. De invliegopeningen van de paarverblijfplaatsen zullen zich daarom ook in de dakconstructie van het Eemklooster bevinden. Het gaat daarbij om ruimtes tussen dakpannen en dakbeschot en ruimtes tussen het dak en de dakkapellen. De locatie van de verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.
- **Gewone grootoorvleermuis**
De gewone grootoorvleermuis is aangetroffen net buiten het plangebied. Er is één verblijfplaats vastgesteld in een toren in gebouwdeel C. Dat gebouwdeel grenst aan gebouwdeel D. (Vorstvrije) verblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden. De locatie van de verblijfplaats is opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.

Staat van instandhouding

Laatvlieger

Landelijk

De laatvlieger is een algemene vleermuissoort die vrijwel overal in Nederland wordt aangetroffen (verspreidingsatlas, 2023). Er is geen wetenschappelijk goed onderbouwde schatting van de populatiegrootte van de laatvlieger. Op basis van onvolledige gegevens wordt uitgegaan van een populatiegrootte van 10.000 – 40.000 dieren (Factsheets voor 25 soorten, 2018). De laatvlieger heeft een matig negatieve populatieontwikkeling met een afname van 5% ($\pm$ 1%) per jaar over de periode 2015-2020 (Telganger, Zoogdiervereniging, 2021). Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende huizen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. De jachtgebieden liggen in een straal van één tot vijf kilometer rondom de kolonie. De soort kan zich incidenteel tot 45 kilometer afstand verplaatsen (Zoogdiervereniging, 2022). De laatvlieger staat op de Rode Lijst als kwetsbaar (Rode Lijst, 2020). De Zoogdiervereniging beoordeelt de staat van instandhouding als matig ongunstig, met de laatste update van 2018 (Zoogdiervereniging, 2018).

Regionaal en lokaal

De regionale en lokale staat van instandhouding van de laatvlieger is niet bekend. Gelet op gegevens uit de NDFF, de verspreidingsatlas en het uitgevoerde onderzoek, is er geen reden om aan te nemen dat de staat van instandhouding op regionaal of lokaal niveau afwijkt van de landelijke staat van instandhouding.

Gewone dwergvleermuis

Landelijk

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland (Kennisdokument gewone dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De populatieomvang van de gewone dwergvleermuis wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen (Vleermuizen. Limpens en Thissen, 2014. In Wot-rapport 124, 2014). Over de periode 2015-2020 lijkt er een matige toename te zijn in het aantal waarnemingen van de gewone dwergvleermuis. De populatietrend wordt geschat op een toename van ongeveer 3% (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Bijna de gehele oppervlakte van Nederland kan gezien worden als verspreidingsgebied voor de gewone dwergvleermuis (Gewone dwergvleermuis. Verspreidingsatlas.nl, 2022). De gewone dwergvleermuis is voor zijn leefgebied afhankelijk van gebouwen met invliegopeningen (open spouwmuur) en van voldoende voedselaanbod. In de periode 2008-2018 is het aantal van deze gebouwen min of meer gelijk gebleven (Logemann et al., Factsheets voor 25 soorten, 2018). Isolatiwerkzaamheden zorgen voor een verbetering van de energieprestaties van gebouwen, maar ook voor een aantasting van de verblijfplaatsen en daarmee het leefgebied van de gewone dwergvleermuis. De landelijke staat van instandhouding wordt door Logemann et al. (Factsheets voor 25 soorten, 2018) momenteel beoordeeld als ongunstig - ontoereikend, maar gunstig als genoeg mitigerende maatregelen genomen worden. De Zoogdiervereniging beoordeelt de staat van instandhouding als onbekend, met de laatste update van 2018 (Gewone dwergvleermuis. Zoogdiervereniging.nl, 2018).

Regionaal en lokaal

Gelet op gegevens uit de NDFF en de verspreidingsatlas is de gewone dwergvleermuis ook regionaal en lokaal een algemeen voorkomende vleermuissoort. Hoewel geen documenten beschikbaar zijn die een duidelijk beeld van de regionale of lokale staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis geven, zijn er geen aanwijzingen dat de situatie in de gemeente Amersfoort afwijkt van de landelijke situatie.

Gewone grootoorvleermuis

Landelijk

Er is geen wetenschappelijk goed onderbouwde schatting van de populatiegrootte van de gewone grootoorvleermuis. In de recente Art.17 rapportage voor de Europese Habitatrichtlijn werd de populatieomvang op grofweg 11.000 (6.000 – 11.000) individuen geschat (European Environmental Agency, 2019). Voor de gewone grootoorvleermuis zijn er alleen gegevens vanuit het NEM-meetprogramma wintertellingen. De gewone grootoorvleermuis is een soort die zowel in de zomer (tot ongeveer 3 km) als tussen zomer- en wintergebied (tot ongeveer 10 km), betrekkelijk kleine afstanden aflegt. Dat betekent dat dieren die in winterverblijven worden waargenomen over het algemeen uit de directe omgeving van zo'n verblijf komen. Voor de gewone grootoorvleermuis mag daarom worden aangenomen dat de winterdata relatief representatief zijn voor de zomerpopulatie. De trend van de populatie geeft sinds het begin van het NEM-meetprogramma Wintertellingen een matige toename (Art.17 rapportage “European Environmental Agency, 2019”), maar voor de laatste 10 jaar laten deze data een matige afname zien. De trend wordt daarom beoordeeld als verslechterend (Logemann et al., Factsheets voor 25 soorten, 2018). De soort maakt voor haar kraamverblijven vooral gebruik van zowel oude bomen in lanen, op landgoederen en in parken, als van kerkzolders en andere gebouwen. De bomen worden langzamerhand zo oud dat er een ‘renovatie’ van die structuren gaande is. De leeftijd van bos in Nederland neemt weliswaar toe, maar het gat tussen de leeftijd van ‘de laanbomen’ en het toekomstig woonhabitat is echter groot. Renovatie van kerkzolders is een proces dat al in het verleden heeft plaatsgevonden. Onderhoud en het weren van vogels, vormt nog steeds een bedreiging. Ook het verdwijnen van kleinschalige agrarische bedrijven leidt tot het verlies aan verblijfplaatsen. De op de reductie van CO₂-uitstoot gerichte maatregelen, aan andere gebouwen en restauratie van historische gebouwen zijn een actuele bedreiging. De gewone grootoorvleermuis gebruikt lijnvormige elementen voor de dagelijkse trek tussen verblijfplaatsen en voedselgebieden. Verdwijnen van singels en houtwallen, doorsnijding en verlichting zijn potentiële negatieve effecten. Overall wordt de kwaliteit van het leefgebied daarom als ‘ongunstig-ontoereikend’ ingeschat. De landelijke staat van instandhouding wordt door Logemann et al. (Factsheets voor 25 soorten, 2018) momenteel beoordeeld als ongunstig - ontoereikend. De Zoogdierverseniging beoordeelt de staat van instandhouding als matig ongunstig, met de laatste update van 2018 (Gewone grootoorvleermuis. Zoogdierverseniging.nl, 2018).

Regionaal en lokaal

Op zowel regionaal en lokaal niveau is de staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis onbekend. Gelet op het voorkomen van de soort in de NDFF en de verspreidingsatlas en er in de directe omgeving van het plangebied veel groen voorkomt, is het niet te verwachten dat de regionale of lokale staat van instandhouding ongunstiger is dan de landelijke staat van instandhouding van de gewone grootoorvleermuis.

Effect van de ruimtelijke ingreep op de aanwezige beschermde soorten

De werkzaamheden zullen zes zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger, negen zomer- en negen paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vernielen en een nabijgelegen paar- en individuele winterverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis verstoren. Hierdoor worden de laatvlieger, de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis verstoord en worden de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soorten. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

U heeft mitigerende en/of compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken.

We hebben (een deel van) de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen goedgekeurd. Deze staan in bijlage 2 van deze beschikking. In bijlage 1 van deze beschikking vindt u de extra mitigerende en/of compenserende maatregelen die noodzakelijk zijn om de negatieve effecten van de werkzaamheden te verzachten. Hieronder beschrijven wij waar wij maatwerk hebben toegepast of welke maatregelen wij aanvullend hebben voorgeschreven.

Wijze van ongeschikt maken

Normaliter worden exclusion flaps gebruikt om een gebouw voor vleermuizen ontoegankelijk te maken. Bij het Eemklooster zijn echter, naast de daadwerkelijke invliegopeningen, nog heel veel andere kieren en gaten in de daken. Omdat er zoveel andere kieren en gaten in de daken zitten, is het praktisch gezien vrijwel onmogelijk om alle potentiële invliegopeningen af te sluiten met exclusion flaps. Daarom zijn andere manieren van ongeschikt maken overwogen (zie bijlage 2 van deze beschikking). Wij gaan in dit geval akkoord met het creëren van tocht door middel van ventilatoren die aangesloten worden op stoffen buizen, gecombineerd met het voorzichtig handmatig verwijderen van dakpannen. Mochten er tijdens het werk vleermuizen worden aangetroffen dan worden deze vleermuizen door een ecooloog voorzichtig afgedekt, zodat ze 's nachts zelf kunnen vertrekken.

Verlichting

Zowel in de gebruiksfase als tijdens de werkzaamheden mogen de verblijfplaatsen in de bomen, in de andere gebouwdelen en het foerageergebied niet worden verlicht. Een ecooloog bepaald de plaatsing van verlichting tijdens de bouwfase en bepaald waar en welke verlichting geplaatst moet worden voor de gebruiksfase.

Permanente voorzieningen laatvlieger en gewone dwergvleermuis

Normaliter houden wij bij het vernietigen van verblijfplaatsen de compensatiefactor 1:4 aan voor de realisatie van alternatieve permanente verblijfplaatsen. Bij dit project wordt vrijwel het volledige dak toegankelijk gemaakt voor vleermuizen, waardoor we in dit geval niet vasthouden aan de compensatiefactor 1:4. De invliegopeningen worden wel met een factor vier gerealiseerd, waardoor er 96 invliegopeningen verdeeld over de verschillende dakvlakken gerealiseerd worden.

Vrijwel het gehele dakvlak wordt geschikt gemaakt voor vleermuizen. De dakpannen worden (gedeeltelijk) hergebruikt. Op de isolatieplaten wordt een laag aangebracht die voorkomt dat vleermuizen verstrikt raken in het isolatiemateriaal en grip hebben op de isolatieplaten. Daar bovenop komen de tengels waarop kruislings de panlatten worden bevestigd. De tengels worden met een minimale hoogte van 25 millimeter uitgevoerd, zodat onder de panlatten een ruimte van 25 millimeter ontstaat waar vleermuizen onderdoor kunnen kruipen. De ruimte tussen dakpan en vleermuisvriendelijke folie is iets ruimer. Door de ruimtes onder de tengels kunnen vleermuizen over het dakvlak kruipen om het juiste microklimaat op te zoeken.

Voor de gewone dwergvleermuis worden spleetvormige kieren in het dakvlak gerealiseerd. Voor de laatvlieger worden er, naast die spleetvormige kieren op het dakvlak, ook openingen gerealiseerd nabij schoorstenen, dakkapellen en tussen de gevel en dakrand. Er worden invliegopeningen van minimaal 2,5 centimeter breed en 5 centimeter lang gecreëerd. Aanvullend wordt ervoor gezorgd dat er zoveel mogelijk variatie in invliegopeningen wordt gerealiseerd, zo worden op minimaal drie windrichtingen invliegopeningen gecreëerd, worden er horizontaal en verticaal gevormde invliegopeningen aangeboden, worden er invliegopeningen onder loodflappen bij

schoorstenen en dakkapellen, in het dakvlak en bij de dakrand gerealiseerd. Door een variatie aan invliegopeningen te realiseren, is de kans op acceptatie van de alternatieve permanente voorziening het grootst. Bij de realisatie van de invliegopeningen wordt voorkomen dat er tocht ontstaat onder het dakvlak.

Conclusie ecologische beoordeling

Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden zorgen ervoor dat er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de laatvlieger, de gewone dwergvleermuis en de gewone grootoorvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

2.5 Conclusie toetsing aan de ontheffingsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen we u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat het aan u verzonden is.

De mededeling van dit besluit verschijnt binnen twee werkdagen na verzending ook op www.officielebekendmakingen.nl.

De provincie hecht veel waarde aan een goede samenwerking en bevordert dat de verschillende overheidsinstanties zo veel mogelijk gecoördineerd optreden. Informatie-uitwisseling is daarom belangrijk.

We verzenden deze beschikking aan Tauw B.V. en een afschrift van de beschikking aan:

- Amersfoort Eemklooster Community BV;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht;
- Gemeente Amersfoort.

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking.

De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen.

U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

- Via het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening of via de printversie van dit formulier. U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl (zoekterm "Bezwaar tegen beslissing provincie").
- Via een zelfgeschreven bezwaarschrift

Maakt u geen gebruik van het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening, maar van de printversie van het formulier of van een zelfgeschreven bezwaarschrift? Onderteken deze dan met een “natte handtekening” en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank.

Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast de bezwaarprocedure. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan.

U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben.

Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:
Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

3.3 Andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project ook andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. Bijvoorbeeld wanneer een gebied beschermd is op basis van een bestemmingsplan/omgevingsplan of de Algemene plaatselijke verordening. We raden u dan ook aan om hierover zo snel mogelijk contact op te nemen met de gemeente waarin het plangebied ligt. Heeft u vanuit het bestemmingsplan/omgevingsplan of de Algemene plaatselijke verordening toestemming nodig voor de ruimtelijke ingreep? Dan kunt u pas beginnen met het uitvoeren van de werkzaamheden als u alle toestemmingen ontvangen heeft. Neem voor meer informatie hierover contact op met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Valid Signed
op 22-09-2023

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften bij de ontheffing

We hebben aan deze ontheffing de volgende voorschriften verbonden:

1.1 Algemeen

1. We verlenen de ontheffing alleen voor de soorten en verboden handelingen die in dit besluit genoemd zijn.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders aangegeven is.
3. Worden er bij de uitvoering van de werkzaamheden andere beschermde soorten aangetroffen? Of zijn er andere verboden handelingen noodzakelijk? Dan moet de ontheffinghouder direct contact opnemen met het servicebureau van de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht).
4. Deze ontheffing kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

1.2 Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder moet een ecologisch werkprotocol opstellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol moet daarnaast de volgende aspecten bevatten:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidend ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog begeleid zijn/worden;
 - f. De manier waarop omgegaan is/wordt met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder moet minimaal twee weken voor de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten het meldingsformulier 'Start werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol bijvoegen.

Is het voor dit specifieke project niet mogelijk om de werkzaamheden twee weken voor de start te melden? Dan moet u contact opnemen met de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030 702 33 00.

1.3 Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en de in deze bijlage genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing verleend is. We sluiten voor de deskundigheidseisen aan bij de eisen die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) hieraan stelt. De ecologisch deskundige moet in ieder geval aanwezig zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek getoond worden aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek bijgehouden worden. In het logboek worden de gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals het goedkeuren/vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of

compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten geregistreerd van de uitgevoerde handelingen die omschreven zijn in de voorschriften bij dit besluit (bijlage 1 van deze beschikking).

10. De voorgeschreven mitigerende en/of compenserende maatregelen in bijlage 2 van deze beschikking moeten opgevolgd worden.
11. Bij muurschalen dienen de randen langs de muren gedicht te zijn om inregenen en tochtvorming te voorkomen.
12. De tijdelijke verblijfplaatsen dienen, gedurende de tijd dat deze dienen als overbrugging totdat de permanente verblijfplaatsen gerealiseerd zijn en de in de kennisdocumenten voorgeschreven gewenningsperiode is verstreken, functioneel te zijn. De tijdelijke verblijfplaatsen dienen op een voldoende duurzame wijze te worden bevestigd en de afdichting van de muurschalen dient duurzaam te zijn.
13. Het ongeschikt maken van het plangebied voor vleermuizen moet plaatsvinden in de periode tussen 1 september en 31 oktober.
14. De huidige verblijfplaatsen worden onder begeleiding van een ter zake deskundig ecoloog ongeschikt gemaakt.
15. Het controleren van de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen mag pas gedaan worden na vier aaneengesloten nachten, waarbij ten minste twee dagen bij zonsondergang een temperatuur van minimaal 12 graden is bereikt in combinatie met gunstige weersomstandigheden (geen regen en geen harde wind). Deze controle dient te worden uitgevoerd door ter zake kundige ecologen en bij dezelfde gunstige weersomstandigheden.
16. Zowel tijdens de werkzaamheden als tijdens de gebruiksfase mogen de andere verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen of in de andere gebouwdelen en het foerageergebied niet worden verstoord of aangelicht. Een deskundige op het gebied van vleermuizen bepaald de plaatsing en schijnrichting van bouwlampen en bepaald het type en de plaatsing van de verlichting in de gebruiksfase, zodat verblijfplaatsen en het foerageergebied niet worden aangetast.
17. Als tijdens de werkzaamheden onverhoopt vleermuizen aangetroffen worden, dienen de werkzaamheden direct te worden stopgezet en moet een ter zake kundige ecoloog worden geraadpleegd. De ecoloog dient de vleermuis voorzichtig af te dekken. De werkzaamheden mogen pas worden voortgezet wanneer de vleermuizen uit zichzelf vertrokken zijn. In geen geval mogen deze worden gevangen of verplaatst.
18. Indien isolatieplaten voorzien worden van kunststof gaas dient een stevig duurzaam kunststof gaas met een maaswijdte van 3 tot 10 millimeter toegepast te worden.
19. Indien er een luchtsponw aanwezig is, worden er, indien technisch mogelijk, ook horizontaal gevormde invliegopeningen voor laatvlieger gerealiseerd.
20. De invliegopeningen worden met factor 4 aangelegd, waardoor er in totaal verdeeld over de dakvlakken van gebouwdelen D en E samen 96 invliegopeningen worden gerealiseerd.
21. Op dezelfde locatie als waar de invliegopeningen van de huidige verblijfplaatsen van de laatvlieger zich bevinden, worden nieuwe invliegopeningen teruggebracht met dezelfde eigenschappen als de huidige invliegopening of worden de huidige invliegopeningen behouden.
22. Aanvullend op de verticaal gevormde invliegopeningen worden er ook horizontaal gevormde invliegopeningen van minimaal 2,5 centimeter breed en 5 centimeter lang gerealiseerd onder de loodflappen bij de schoorstenen, onder de loodflappen bij de dakkapellen en bij de dakrand.
23. Er worden invliegopeningen op minimaal drie verschillende windrichtingen gerealiseerd.
24. Bij het realiseren van de invliegopeningen wordt voorkomen dat er tocht ontstaat.

1.4 Na afloop van de werkzaamheden

25. Na afronding van de werkzaamheden moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'Einde werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol zoals omschreven in deze voorschriften bijvoegen.

1.5 Monitoring

Om te bepalen of de permanente voorzieningen voor de laatvlieger effectief zijn, moeten deze worden gemonitord.

26. Het monitoringsonderzoek moet minimaal worden gericht op de volgende onderzoeksvragen:
- of de laatvlieger gebruik maakt van de alternatieve permanente voorziening;
 - met welke aantallen de laatvlieger gebruik maakt van deze voorziening;
27. Het monitoringsonderzoek voor laatvlieger dient uitgevoerd te worden in het eerste, derde, vijfde, zevende en negende actieve seizoen van de laatvlieger, nadat de permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd zijn. Volgens de aangeleverde planning van het project betekent dit dat de monitoringsonderzoeken voor gebouwdeel D plaatsvinden in 2024, 2026, 2028, 2030 en 2032; en de monitoringsonderzoeken voor gebouwdeel E in 2025, 2027, 2029, 2030, 2032 en 2034. Het is ook toegestaan om de monitoring van gebouwdeel E gelijk te trekken met de monitoring van gebouwdeel D. De monitoring van gebouwdeel E zou dan volgens de aangeleverde planning plaatsvinden in 2026, 2028, 2030, 2032 en 2034.
28. De monitoring van de laatvlieger kan worden uitgevoerd volgens het dan geldende vleermuisprotocol, maar het is ook mogelijk om monitoring met behulp van sporenonderzoek uit te voeren.
29. De monitoringsrapportage moet minimaal de volgende onderdelen bevatten:
- onderzoeksgegevens (data, tijdstippen, weersomstandigheden en onderzoeksmethode);
 - beschrijving van de onderzochte voorziening, zoals datum van realiseren, locatie van de voorziening op kaart of luchtfoto, beschrijving en foto's van locatie en directe omgeving, technische beschrijving van de maatwerkvoorziening (bouwtekening);
 - onderzoeksresultaten (vastgestelde soort(en) en aantallen individuen);
 - conclusie waaruit blijkt in hoeverre de maatregelen functioneren voor dezelfde soort als in de oorspronkelijke situatie (voordat de werkzaamheden werden uitgevoerd);
 - bewijs van registratie van waarnemingen van beschermde soorten in de NDFF.
30. De monitoringsrapportage moet uiterlijk op 31 december van elk jaar waarin de monitoring is uitgevoerd worden verstuurd aan de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de ontheffing en de locatie.
31. De monitoringsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de ontheffing:
- als voor het einde van de monitoringsperiode blijkt dat door de maatregelen de gewenste effecten behaald zijn, kan het bevoegd gezag besluiten dat eerder gestopt mag worden met de monitoring;
 - als blijkt dat de maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan het bevoegd gezag extra maatregelen opleggen.

Bijlage 2: Voorgeschreven maatregelen

Bron: Activiteitenplan herontwikkeling gebouwdelen E en D Eemklooster, Tauw B.V., 3 februari 2023.

Bron: Aanvullingen 31 maart 2023, 28 juli 2023, 25 augustus 2023 en 15 september 2023.

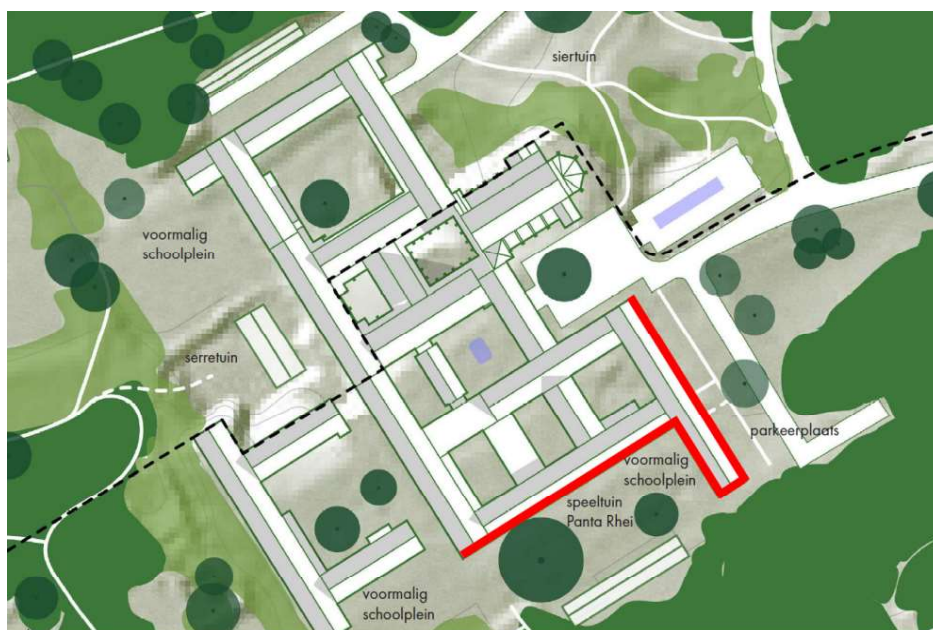
Tijdelijke verblijfplaatsen

Alle tijdelijke verblijfplaatsen worden opgehangen vóór 15 februari 2023. Hiermee wordt voldaan aan de gewenningsperiodes die vleermuizen nodig hebben.

Gewone dwergvleermuis

Aangezien gebouwdelen E en D niet tegelijk worden aangepakt, maar gefaseerd en over verschillende jaren, is het mogelijk om niet alle gevonden verblijfplaatsen tegelijk te mitigeren. Er worden vijf zomerverblijfplaatsen en vijf paarverblijfplaatsen gemitigeerd. In totaal worden 40 kleine vleermuiskasten opgehangen aan de geveldelen van het Eemklooster buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Voor de gewone dwergvleermuis is gebruik gemaakt van VMT1a van Unitura.

De kasten worden bevestigd aan de geveldelen zoals weergegeven in figuur 4.2. Deze geveldelen vallen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden aan gebouwdelen E en D en blijven gegarandeerd ongemoeid totdat de werkzaamheden aan gebouwdelen E en D afgerond zijn.

Figuur 4.2 Locaties van de gevels (rode lijnen) waaraan vleermuiskasten opgehangen worden

De totale lengte van de gevels die aangegeven zijn in figuur 4.2 bedraagt zo'n 175 meter. Bij de plaatsing van de kasten aan de geveldelen moet rekening gehouden worden met een aantal eisen. De verblijfplaatsen moeten:

- Binnen 100/200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats hangen
- Op een hoogte van minimaal 3 meter geplaatst worden
- Minimaal 3 meter van elkaar hangen
- Een vrije aanvliegroute kennen (geen obstakels)
- Op een locatie hangen die vrij van kunstlicht is
- Op een locatie hangen die buiten het bereik van predatoren is
- Voldoende lang op de locatie aanwezig zijn voordat begonnen kan worden met de werkzaamheden

Laatvlieger

Voor laatvlieger is het nog niet mogelijk om bewezen effectieve tijdelijke maatregelen te plaatsen. Aangezien de provincie voornemens is om een monitoringsverplichting op te leggen, worden toch enkele vleermuiskasten voor laatvlieger geplaatst. Deze worden meegenomen in de monitoring die voortvloeit uit de verplichting in de nog te verkrijgen ontheffing. Indien uit de monitoring blijkt dat de kasten door laatvlieger gebruikt worden, kan dat reden zijn om bij komende projecten of gebouwdelen van het Eemklooster deze kast in te zetten als tijdelijke maatregel. Er is gekozen voor het model Vera van Faunus Nature Creations. Daarvan worden er twee aan de geveldelen van het Eemklooster geplaatst. De kasten zijn van tijdelijke aard en kunnen daarom, indien de gebouwdelen A, B en/of C aangepakt worden, weer verwijderd worden.

Gewone grootoorvleermuis

Voor gewone grootoorvleermuis worden vier kasten opgehangen aan de gevels van het Eemklooster. Er wordt gekozen voor een 'bolle' vleermuiskast 'Sofia' van Unitura. Aangezien de huidige verblijfplaats in het gebouw is aangetroffen, worden deze kasten eveneens aan de gevels, en niet aan bomen, gehangen. Voor deze kasten gelden verder dezelfde uitgangspunten als voor de tijdelijke kasten voor gewone dwergvleermuis.

Ongeschikt maken

De vleermuizen worden middels tocht verjaagd. Die tocht wordt verkregen door het plaatsen van ventilatoren op verschillende plaatsen in het dak. Deze ventilatoren worden aangesloten aan stoffen buizen, zodat ze op die manier lucht onder de dakpannen kunnen blazen. Waar nodig wordt het aantal ventilatoren verhoogd, zodat er geen beschutte plekken ontstaan waar vleermuizen kunnen gaan zitten. Om het doden van vleermuizen te voorkomen wordt deze methode aangevuld met het handmatig en langzaam verwijderen van de dakpannen tijdens de werkzaamheden. Dat gebeurt langzaam gedurende één of maximaal twee dagen waarbij dakpan voor dakpan handmatig wordt verwijderd. De dakpannen worden daarna (deels) hergebruikt.

Planning ongeschikt maken

Omdat door laatvlieger en door provincie Utrecht geen tijdelijke alternatieven worden geaccepteerd, moeten de verblijfplaatsen direct permanent gecompenseerd worden. Het vernietigen van de originele verblijfplaatsen en realiseren van nieuwe kan alleen op het moment dat de verblijfplaatsen niet in gebruik zijn. Uit het onderzoek is gebleken dat alleen zomerverblijfplaatsen van de soort aanwezig zijn in het Eemklooster. Er is geen spouwmuur aanwezig in de grootste delen van het Eemklooster. In een klein deel van het gebouw is wel een spouwmuur aanwezig, maar er zijn geen open stootvoegen of andere mogelijkheid om deze spouw te gebruiken. Laatvliegers kunnen dus niet in de spouwmuur verblijven, maar alleen in de dakconstructie. Aangezien de zolders niet in gebruik zijn, mag aangenomen worden dat de dakconstructie in de winter zodanig koud kan worden, dat de verblijfplaatsen aldaar niet als winterverblijf gebruikt worden.

De winterperiode biedt dus een mogelijkheid om de verblijfplaatsen van laatvlieger te vernietigen en direct te compenseren. Dat betekent dat in één winterperiode het dak van gebouwdeel E en een latere winter gebouwdeel D gerenoveerd moet worden. Het weren van vleermuizen moet gebeuren op het moment dat de dieren nog actief zijn.

Nacontrole

De aanvraag heeft betrekking op twee gebouwdelen van het Eemklooster waaraan niet tegelijk wordt gewerkt. Daarom wordt per gebouwdeel een dergelijke nacontrole uitgevoerd. Deze nacontrole wordt uitgevoerd door vier ecologen bij gebouwdeel D en vier ecologen bij gebouwdeel E.

In figuur 4 is weergegeven wat de locaties zullen zijn van de deelgebieden waarin steeds één ecooloog aanwezig zal zijn.

Figuur 4: Locaties van de deelgebieden waar waarnemers staan bij de nacontrole. In de blauwe vlakken de waarnemers voor gebouwdeel E en in oranje de waarnemers voor gebouwdeel D. De stippen betreffen bij benadering de locaties waar batloggers worden neergelegd. 2 in de kloostertuinen behorende bij de daken van gebouwdeel D en 1 op locatie van de toren bij gebouwdeel E.

Tijdens dit bezoek zal gebruik gemaakt worden van:

- Batdetectoren van het type 'usb-microfoon'
- Warmtebeeldcamera voor elke ecooloog
- 1 tot 2 batloggers per controle

Vooraf de gebruikte batdetector behoeft enige uitleg. Normaliter wordt gebruik gemaakt van batdetectoren van het type Pettersson D240X. Dit is in de markt nog steeds een van de beste batdetectoren. Het nadeel aan deze typen batdetectoren is echter dat een onderzoeker alleen kan vertrouwen op zijn gehoor. Daarbij moet, om met zekerheid geen soorten te missen, constant gewisseld worden tussen verschillende frequenties (kHz). Dat doet men om te scrollen. Kiest men voor een frequentie van 45 kHz, dan wordt een soort als rosse vleermuis vaak gemist. Kiest men voor een frequentie van 20 kHz om de rosse vleermuis te horen, dan worden weer soorten als dwergvleermuizen en hoogfrequente myotis-soorten gemist.

Daarbij worden soorten zoals gewone grootoorvleermuis ook makkelijk gemist doordat dit soorten zijn met een zogeheten fluistersonar. Het grote voordeel van een usb-microfoon op een telefoon is dat er naast geluisterd, ook gekeken kan worden. Een vleermuis die door de microfoon wordt opgepikt wordt:

- Omgezet in door ons hoorbare geluiden
- Omgezet in een sonogram dat direct op het scherm getoond wordt

Vooral dat sonogram biedt in veel gevallen een uitkomst omdat men indien ingesteld op hogere frequentie deze vleermuizen hoort, maar daarnaast de andere lage frequentiesoorten op scherm ziet verschijnen. Ook is het niet zeldzaam dat door de zichtbaarheid op een scherm, een vleermuis al eerder wordt opgemerkt dan een collega die met een D240X puur op zijn of haar gehoor vertrouwd. Een ander voordeel is het gemak waarmee opgenomen kan worden. De knop daarvoor is intuïtief en er is een buffer van 10 seconden in plaats van de gebruikelijke 3 seconden bij een D240X. Dat wil zeggen dat de waarnemer nog 10 seconden heeft om op te nemen als de vleermuis al voorbij is geweest. Het tijdig indrukken van de opnameknop is hiermee minder foutgevoelig.

Gelet op het hiervoor benoemde zijn wij er zeker van dat een nacontrole, uitgevoerd op deze manier, resulteert in een zekere vrijgave van een panddeel indien geen vleermuizen worden waargenomen.

De batloggers worden naast de batdetector ook gebruikt voor deze nacontrole. De batloggers worden zodanig geplaatst dat zij opnames maken op plekken waar slecht overzicht is. Indien bij de analyse van opnames goed gekeken wordt naar plotseling aanwezige geluiden, kan bij afwezigheid van die geluiden beargumenteerd worden dat geen dieren zijn uitgevlogen. Het verschil met een dier dat van elders komt, is dat het geluid dan naar de batlogger toe beweegt. Dat resulteert in pulsen van vleermuizen waarbij de geluidssterkte met de tijd groter wordt. Bij een dier dat uitvliegt zijn vrijwel direct explosief harde geluiden te zien op het sonogram. Zo kunnen batloggers helpen bij een dergelijke nacontrole.

Permanente voorzieningen

De dakconstructie wordt opgebouwd uit een dakbeschot met daarop isolatieplaten. Daar bovenop komt een laag vleermuisvriendelijke folie die voor grip zorgt. Daar bovenop komen de tengels waarop kruislings de panlatten worden bevestigd. De panlatten liggen horizontaal en de tengels verticaal. Door de tengels met een minimale maat van 25 millimeter hoogte uit te voeren, ontstaat onder de panlatten een ruimte van 25 millimeter waar vleermuizen onderdoor kunnen kruipen. De ruimte tussen dakpan en vleermuisvriendelijke folie is iets ruimer. Hiermee wordt vrijwel het gehele dakvlak geschikt voor vleermuizen om te verblijven. Door de ruimtes onder de tengels kunnen vleermuizen ook vrijelijk over het dakvlak bewegen om het voor hen juiste microklimaat op te zoeken. Naast een geschikte ruimte, moeten ook invliegopeningen gecreëerd worden voor vleermuizen. Gelet op de eisen die de soorten aan invliegopeningen stellen, is het voor gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis voldoende om openingen te creëren in het dakvlak via spleetvormige kieren. Voor laatvlieger moeten er, naast die spleetvormige kieren op het dakvlak, ook openingen gerealiseerd worden nabij schoorstenen, dakkapellen en tussen de gevel en dakrand. Het gaat daarbij steeds om openingen van minimaal 2,5 centimeter breed en 5 centimeter lang.

Uit één van de laatste boringen in het werk is vernomen dat in gebouwdeel E geen luchtspouw aanwezig is. Deze boringen worden ook nog in andere gebouwdelen uitgevoerd. Indien daaruit blijkt dat een luchtspouw aanwezig is, is toegezegd dat op dat moment die spouw toegankelijk wordt gemaakt. Dat gebeurt door het realiseren van open stootvoegen tussen de bovenste kozijnen en de goot. De stootvoegen zitten dan hoog en zo ver mogelijk van kunstlicht verwijderd. De stootvoegen worden uitgevoerd met een breedte van 2,5 centimeter conform de eisen van laatvlieger. De hoogte van de stootvoegen bedraagt 5 centimeter. Per strekkende meter gevel wordt minimaal 1 open stootvoeg gecreëerd over het gevelvlak waarachter zich een spouwmuur bevindt.

Verwijderen tijdelijke verblijfplaatsen

Alle hierboven genoemde verblijfplaatsen worden opgehangen en blijven tenminste hangen totdat de werkzaamheden aan gebouwdelen E en D gereed zijn. Daarna dient voor de permanente verblijfplaatsen eveneens een gewenningstermijn doorlopen te zijn. Pas daarna kunnen de kasten weggehaald of verplaatst worden. De kasten mogen pas weggehaald of verplaatst worden als een ecoloog heeft vastgesteld dat de kasten op dat moment niet in gebruik zijn. Dit geldt voor alle kasten, inclusief de kasten voor laatvlieger.

Gewenningsperiode

Aangezien voor laatvlieger direct permanent gecompenseerd wordt, gelden alleen gewenningsperiodes voor gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

De gewenningsperiodes zijn als volgt:

- Gewone dwergvleermuis:
 - 3 maanden voorafgaand aan de werkzaamheden en in de actieve periode (apr – okt) bij tijdelijke mitigatie van zomerverblijfplaatsen
 - 6 maanden voorafgaand aan het paarseizoen (uiterlijk 15 februari ophangen) bij tijdelijke mitigatie van paarverblijfplaatsen
- Gewone grootoorvleermuis:
 - Staat niet vast (BIJ12, 2017b) maar wordt in dit activiteitenplan gelijk getrokken met die van gewone dwergvleermuis.

Alternatieven afweging ongeschikt maken

De volgende alternatieve wijzen van ongeschikt maken zijn beoordeeld:

- Exclusion flaps
- Het plaatsen van gladde strips waarop niet geland kan worden
- In het werk handmatig weghalen van dakpannen
- Plaatsen van felle verlichting

Exclusion flaps

Normaliter worden exclusion flaps gebruikt om open stootvoegen of andere openingen ongeschikt te maken voor vleermuizen. Exclusion flaps werken indien de invliegopeningen tussen gevel en dakrand of in open stootvoegen aanwezig zijn. Bij het Eemklooster zijn echter vrijwel alle invliegopeningen aanwezig tussen verschillende dakpannen, bij aansluitingen met schoorstenen of torens en in mindere mate tussen gevel en dakrand. Daarnaast zijn naast de daadwerkelijke invliegopeningen nog tal van andere kieren en gaten in het dak aanwezig waarlangs vleermuizen naar binnen kunnen. Omdat het om een extreem groot aantal kieren en gaten gaat is het praktisch gezien vrijwel onmogelijk om al die plekken van een op maat gemaakte exclusion flap te voorzien. Exclusion flaps zijn door bovengenoemde redenen geen werkbare of praktisch uitvoerbare maatregel om vleermuizen uit het pand te weren.

Gladde strips tegen de gevel

In sommige gevallen kan het werken om tegen de gevel, net onder de dakrand, een gladde strip van plastic of metaal te hangen. Dit zorgt ervoor dat vleermuizen daar niet kunnen landen. Ook kunnen vleermuizen dan niet kruipend hun verblijf bereiken aangezien de strips te glad zijn om vast te houden. Deze maatregel is bij uitstek geschikt voor de toepassing bij invliegopeningen tussen gevel en dakrand. Echter, bij het Eemklooster zijn verreweg de meeste invliegopeningen op het dakvlak aanwezig. Vleermuizen kruipen hier tussen spleten en gaten tussen onderlinge dakpannen en bij aansluitingen met schoorstenen en torens. Op die plaatsen is het erg moeilijk om gladde strips te plaatsen, zeker als die zodanig moeten aansluiten dat ze geen ruimte meer laten om onderdoor te kruipen. Tot slot is het de vraag of een glad oppervlak ook glad genoeg is op een schuin dakvlak. De kans bestaat dat dieren alsnog over de 'gladde' strip kunnen kruipen vanwege de relatief flauwe hellingshoek van het dak ten opzichte van een verticale gevel. Door de praktische onuitvoerbaarheid en het feit dat de maatregel in dit geval ecologisch gezien niet het gewenste resultaat behaalt, is het plaatsen van gladde strips niet gekozen als maatregel.

Handmatig weghalen dak

Naast bovengenoemde opties, is het ook mogelijk om vleermuizen tijdens de werkzaamheden te verjagen. Dat zou gebeuren door voorzichtig het dakvlak, dakpan voor dakpan te openen.

Indien vleermuizen aangetroffen worden, wordt gewacht totdat het dier zelf vertrokken is, alvorens verder te gaan met verwijderen van de dakpannen. Hoewel dit een werkbare oplossing is, is hier niet voor gekozen. Dit heeft te maken met de verstoring die het teweeg brengt. Door een oplossing te bedenken die vleermuizen de tijd geeft om te vertrekken (zoals exclusion flaps of de nu gekozen tocht) kan de vleermuis zelf een moment kiezen om te vertrekken. In de praktijk betekent dit dat de vleermuis gedurende de nacht zal vertrekken om in een ander verblijf (binnen het bekende netwerk) te eindigen. Als gedurende de werkzaamheden, die overdag plaatsvinden, vleermuizen worden verstoord, dan is de verstoring veel groter. De ecologische effecten van zo'n maatregel zijn veel groter dan de effecten van tocht doordat:

- De vleermuis gedurende de dag wordt verstoord. Dat kost meer energie, omdat de vleermuis dan in slaap is
- De vleermuis kwetsbaar is voor roofdieren. Hij is immers zichtbaar

Door bovengenoemde reden is niet gekozen voor het verjagen van vleermuizen tijdens de werkzaamheden.

Plaatsen van felle verlichting

Het plaatsen van verlichting is een optie als het gaat om het verjagen van vleermuizen. Bij het Eemklooster is deze methode echter nauwelijks uitvoerbaar. Op dat moment moet namelijk met grote palen gewerkt worden om de lampen hoog genoeg te hangen zodat zij het dakvlak belichten. Als lampen op die manier geplaatst worden, is het haast onmogelijk om uitstraling naar andere verblijfplaatsen in andere delen van het Eemklooster of de bosschages daaromheen te voorkomen. Daarnaast ontstaat er dan een relatief groot effect op foerageergebieden van vleermuizen in de omgeving. Niet alleen vleermuizen, maar ook andere nachttactieve dieren hebben daar in meer of mindere mate last van. Vanwege deze ecologische gronden is gekozen om geen felle verlichting te plaatsen als maatregel om vleermuizen te weren.

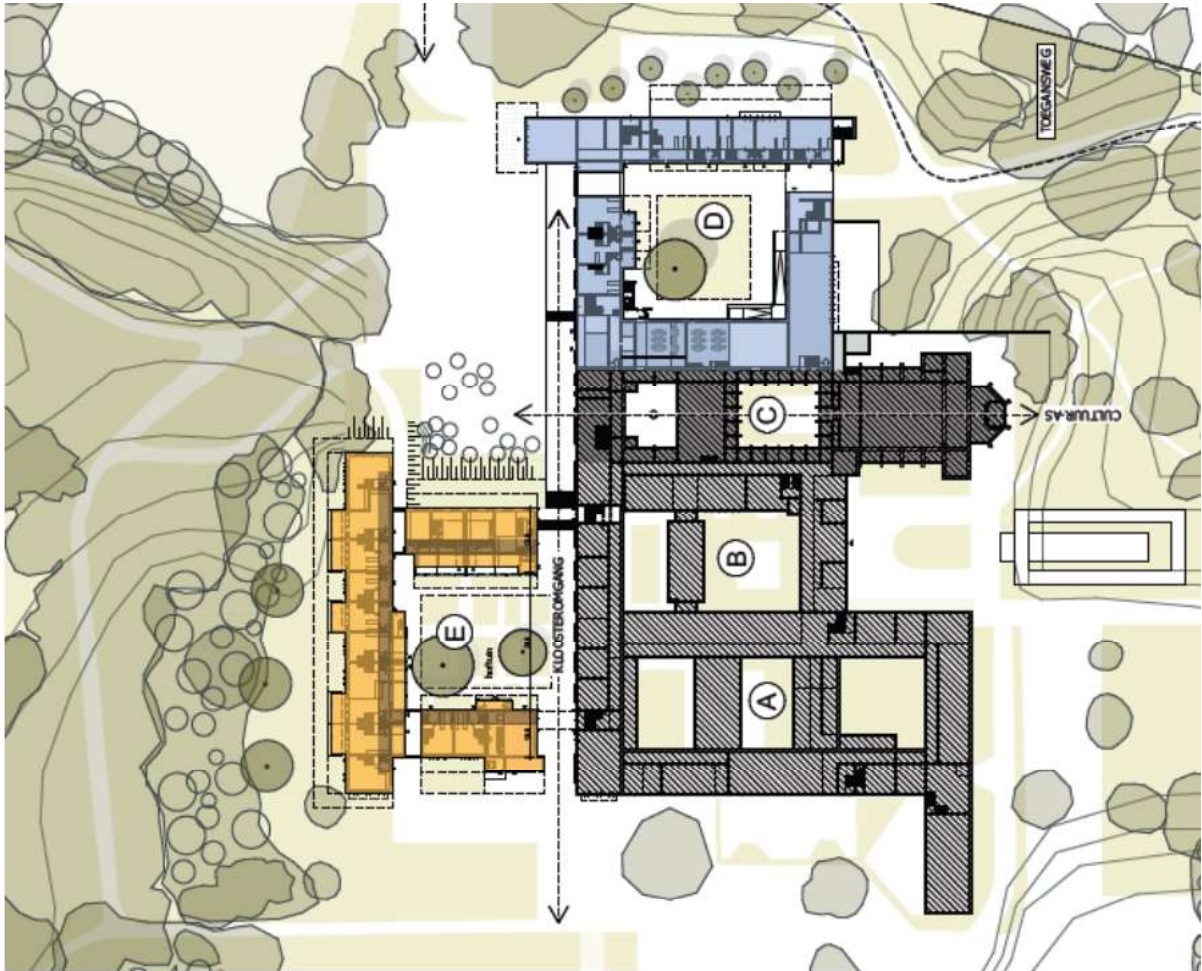
Tocht creëren door gaten in het dak

Tijdens de renovatie van het dak, worden de dakpannen voorzichtig en handmatig één voor één van het dak gehaald. In het werk, worden platen op het dakbeschoot gelegd die waterdicht zijn. De historische dakconstructie daaronder is dan direct weer veilig gesteld voor schade door water. Indien vleermuizen geweerd worden door het creëren van tochtgaten in het dak, zullen deze openingen (veel) langer aanwezig zijn. Dit brengt risico's op vochtschade met zich mee.

Conclusie

De hiervoor benoemde overwegingen hebben geleid tot de keuze om vleermuizen te verjagen door het creëren van tocht door het plaatsen van ventilatoren op verschillende plaatsen in het dak. Waar nodig wordt het aantal ventilatoren verhoogd zodat er geen beschutte plekken ontstaan waar vleermuizen kunnen gaan zitten. Om het doden van vleermuizen te voorkomen wordt deze methode aangevuld met het handmatig en langzaam verwijderen van de dakpannen tijdens de werkzaamheden. Dat gebeurt langzaam gedurende één of maximaal twee dagen waarbij dakpan voor dakpan handmatig wordt verwijderd. De dakpannen worden daarna (deels) hergebruikt.

Bijlage 3: Locatie plangebied

Figuur 1.2 Locatie van de gebouwdelen E (oranje) en D (blauw) in het klooster. De figuur is enigszins gedraaid ten opzichte van figuur 1.1 (zie noordpijl in rechterbovenhoek)

Bron: Activiteitenplan herontwikkeling gebouwdelen E en D Eemklooster, Taw B.V., 3 februari 2023.

Bijlage 4: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen

Figuur 3.1 Verblijfplaatsen in en rond gebouwdeel E (oranje). De paarverblijfplaats (gele ster) en het paarterritorium (lichtgroen vlak) grenzend aan gebouwdeel E zijn niet meegenomen in dit activiteitenplan. De gebouwdelen staan los van elkaar en trillingen zijn daarom uitgesloten

Bron: Activiteitenplan herontwikkeling gebouwdelen E en D Eemklooster, Taw B.V., 3 februari 2023.

Figuur 3.2 Verblijfplaatsen in gebouwdeel D (blauw). Alle verblijfplaatsen direct grenzend aan het gebouwdeel worden meegenomen met uitzondering van het paarterritorium (rood) in gebouwdeel C

Bron: Activiteitenplan herontwikkeling gebouwdelen E en D Eemklooster, Tauw B.V., 3 februari 2023.